

Zliya tsasliti Pəl kaa ka Galatə

Kwəma dza ghwəmməə gha sənataa dzəkən zliya na

Kaa mbəzliy nəw Yesəw mbə məlməhi tə hidfi ka Galatə tsasli Pəl zliya na. Ghala kwatanata kiy, a Pəl niy təwramti məlməhi va, ghala vəghwə tsa vay, ghəci gwərapəy va mətəsi ci niy nza na (nighəm mbə vəh 4:13-15).

Dza na mba'a gəzanshi Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw Kəristəw kaa mbəzli mbə məlməhi va ki, dza mbəzli va mba'a ghəshi zləbavə kwəma va lə nəfə tsa wəzə tsa. Ma sa dzay Pəl ki na, mba'a nihwəti mbəzli səəkəshi lə nahwəti kwəma kaa ka Galatə. Ma kə mbəzli va na, mbəzliy nəw Yesəw gwanashiy, ə kə ghəshiy nəw kwəma pəhəti Hyala kaa ka Zhəwifə, ka slanti fə'yasa shi, ghəshi kəə dfi mənishi ka mbəzliy dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa, kə ghəshi niy ni. Ma sa favə Pəl tsəgha na, mba'a nəfə tsa ci satiy. Va tsəgha tsaslanaghəshi na zliya na.

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:

Vəh 1 mba'a vəh 2 Kwaakwa na Yəwən kwəma wəzə na va gəzə Pələw, kə nihwəti mbəzli niy ni, va tsəgha gəzanshi Pəl kaa ka Galatə, Yesəw də'wə ghən tsa ci banavəra na Yəwən kwəma wəzə na, dza na mba'a ghwənara ta gəzə nzə kaa mbəzliy kamaa ka Zhəwifə,

mba'a ka kwal Yesəw sənay tsəgha na katanj, kə ghəshi, mba'a ghəshi zləbavə, kə.

Vəh 3 pa' tē vəh 5:1-12 Ka mbay ndəə mənij ka ntsaa dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa, sa nəwti ndə kwəma pəhəti Hyala kaa ka Zhəwifəw. Ntsaa zləbavə sləni ghərati Yesəw Kəristəw vay, ghəci na ntsaa dzaa dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa. Ya ndə Zhəwifə na ndə ya kala ndə ka Zhəwifə na ndə, slanti ndə fə'yasa lə slanti ma na gwa'ay, shi kwətij ni na ghəshi va Hyala. Ma kwəma dī Hyalay, mba'a ndə banavə nəfə tsa ci kaa Yesəw Kəristəw gwa'a tsəgha.

Vəh 5:13 mba'a vəh 6 Mbəzliy banavə nefer shi kaa Yesəw Kəristəwəy, ə kə ghəshi zlashi mənij shi dī vəgha shi gəmgəm ni, ka mənij shi dī Safə tsa Hyala, ka kəətiva kwa jipə shi.

Mba'a pə ghwəy dī favə kwəma mbə zliya ka Galatē na wəzəy, pərba nəwər tsa dzəkən sla fə'yasa lə saa dzəkən kwəma pəhəti Hyala, lə dzəkən mbəzliy kamaa ka Zhəwifə, mba'a dzəkən Abəraham, pə ghwəy dzaa jangeti, tē zliyaa pərasli kwəmaa kən slən tsa shiy.

Pəl səkwə mbəzliy nəw Yesəw tē hidī ka Galatē

¹ Yən yən Pəl, ndə kwal tsa Yesəw tsaslijwəy na zliya na. Yənəy, ndə ngəri titəra naw, ndə ngəri ghwənara na difaw. Yesəw *Kəristəw də'wə ghən tsa ci tivəra na, ghəshi lə Hyala, Dəy tsa zhanakati mbə mətij.

² Ghəy lə nihwəti ngwarməhimmə nəw Yesəw tikə gwanəjəy səkwəjwəy na, ghwəy mbəzliy nəw Yesəw tə hidfi ka Galatə gwa'a gwa'a.

³ Məntəjwəy wəzə hwər tsa nzə Dəmmə Hyala, ghəshi lə Ndə sləkəpə Yesəw Kəristəw, mba'a ghəshi ndəjwəy zərke mbə nzəy tsa ghwəy.

⁴ A Yesəw Kəristəw banavə ghen tsa ci kaa məti ta mbəə mbəlantəmmə va kwəma ghwəmmə jikir na, vantaa shi jikir ni tikə tə hidfi sləkəmmə ghwəla. Tsəgha Dəmmə Hyala dfi njasa mənti na va.

⁵ Fal pə ghwəmməə fal Hyala, kaa ngəta kə Dikə ya pa' hwəmba. *Amin.

Wəzə hwər tsa Hyala na Yəwən kwəma wəzə na gwa'a tsəgha

⁶ Ma sa favee kwəma ghwəjəy, mba'a səəvərīda mēhərlee. Ya sa nzana, mba'a Hyala harvəjwəy lə wəzə hwər tsa nzə va məntəmmə na, dzar kwa *Kəristəw ta nza ghwəy ka shi nzə kiy, njaa njaa zhikə na zhini ghwəy zhəghanavə hwəm tsəgha, ka dzanwəy ta nəw nahwəti Yəwən kwəma wəzə naa?

⁷ Na kwagwa'a nay, nahwəti Yəwən kwəma wəzə na tifa ya jəw tsətse, dzəghwakən wəzə hwər tsa məntəjwəy Hyala vaw. Ma gəzanwəy ya kwəma na tsətsəy, sa nashee nihwəti mbəzli mbə pəla kwal tsaa səəvəri mēhərli ghwəy, sa

---

1:2 1:2 1Kwər 16:1   **1:4** 1:4 2:20; Mt 20:28; Zhj 1:29; 2Kwər 5:21; Ef 5:2; 1Tim 2:6; Tit 2:14; Ebr 9:12-14, 26; 1Zhj 5:19   **1:6** 1:6 Ebr 12:15   **1:7** 1:7 5:8, 10; 2:4; SləniKY 15:1, 24

di ghēshi zhēghē Yēwēn kwēma wēzē na va gēzēvaa dzēkēn Kēristēw.

⁸ Mba'a kē ndē zhēkēē banavēṅwēy nahwēti Yēwēn kwēma wēzē na, dzar kwa tsahwēti kwal kwētiy, ghēnghēn lē na banavēṅwēy ya vay, ntsa bēzla bēzla tsa kē tsava ndē kwa kwēma Hyala ya hwēm̄ba nzē. Ya war ndē tē ghēy na, ya war ndē mbē ka kwal Hyala ghēshi shiy sēkē mē ghwēmē na gwa'a.

⁹ Ava tsēghaa nava, war njasa niy gēzāṅwēy ya va niy nzay, war tsēgha dēē zhiniy gēzāṅwēy dība sana: War mba'a kē ndē sēkēē banavēṅwēy nahwēti Yēwēn kwēma wēzē na, dzar kwa tsahwēti kwal kwētiy, ghēnghēn lē naa zlēbavē ghwēy vay, ntsa bēzla bēzla tsa na tsava ndē kwa kwēma Hyala ya hwēm̄ba nzē.

¹⁰ Ma nē ghwēy mbē zēzē kwēma ghwēyēy, ta pēla fal tsa ndē ngēri gēzēē kwēma gēzēē va, nē ghwēy? Əṅ, tibaw! Va Hyala ndēgheē tsee fal. Ma nē ghwēy mbē tēkē kwēma ghwēy dībay, slēni mēnēē na na, ta mbē ghēnzēē tēbanci kaa ndē ngēri nē ya, nē ghwēy. Nava tība vēyaw! War mba'a kē tsēgha, ta mbēē tēbanci kaa ndē ngēri pēn mēni nzay, ka nzēē ka ndē ghēra slēni tsa Kēristēw nzaw.

Njasa mēniy Pēl ka ndē kwal tsa Yesēw, lē dza kwa pētsa sēkē Yēwēn kwēma wēzē na gēzē na

¹¹ A ngwarmēhira, fatēram, e di gēzāṅwēy kwēma. A nē yay, ma Yēwēn kwēma wēzē na na gēzāṅwēy yay, sēkēē mbē kwēma tēkēti ndē ngēri lē na ci tēkē kwēma tsēgha naw.

12 Kwōma ndara ndē mba'a ghwēnara li naw, va ndē bōnivee baw, tsēgha. Wa Yesōw *Kēristōw dē'wē ghēn tsa ci citēra na kwōma na.

13 A ghwēy niy sēkēē favē, njasa niy nzee mbē nzēy tsee, ghalaa niy nzee mbē nēw kwal Hyala dzar kwa kwōma jiji garēti *ka Zhēwifē niy nza. Ghala pētsa vay, dalala niy sēkēē mbē sanshi ngēra'wē kaa mbēzliy nēw Yesōw, kala zhēhwēr tība ti shi vōya ya jēw tsētēsē. Mba'ee niy dī zamtishi gwanashi.

14 Gwa'a gwa'ee tājāmti nihwēti banahira mbē hwēlfē ghēy tē nēw kwōma garēti jijihijōy, mba'ee kēsōvē bekir dōvē njasa bānavējōy mētīkwēkwēr ghēy ghēy hwēlfē ka Zhēwifē.

15 Ya tsēgha nzē kiy, mba'a hwēr tsa Hyala zhanati tē ya tērējw. Dza na ghala yēn ghwēlara kwa hwēr mērē, mba'a niy tērāvōra. Dzēghwa na, da' harvōra ta ghēranta slēni nzee ki.

16 Dza na mba'a citēra zēghwē nzē, ta mbee dza ta gēzanshi Yēwēn kwōma wēzē naa dzēkēn zēghwē nzē va kaa hwēlfē *mbēzliy kamaa ka Zhēwifē. Əy, ma dzēghwee sa natee kwōma va tsēgha Hyala camtēra gwa'a ki na, zhinee maw dza ta njēdī kwōmaa dzēkēn va tsahwēti ndē ghwēla nee kiw!

17 Sēkēē ya mbē Zherōwzalem ta dōw va kwa tājā *ka kwal Yesōw kōnee baw. Nza'jōw, yēn madīra, ka dzēti hidī ka Arapē. Dzee tērēd yēn zhini zhēghēkēvara sēkēē zhimbē mēlmē Damasē.

¹⁸ Dzəghwee, piya mahkan yən mənti, ghala citəra Hyala Zəghwə nzə, mba'ee madfira ka dzaa dzəmbə məlmə Zherəwzalem ta dzee sənay Piyer ki. Dza ndəs yən tsəhəra vəgha, hi tsa ghəy mən lə cifə ghəy mənti li.

¹⁹ Ghalaḃa na kwəməti mətəsə ghəy lə tsahwəti ndə ta ka kwal Yesəw ya kwətiŋ nzəw, war Zhakə zəmbəghəy Yesəw Ndə sləkəmmə, gwa'a tsəgha.

²⁰ Kwəma katan naa sa tsasliŋwəy ya na sənzenva. Ava ghwəmmə kwa kwəma Hyala, ka sla dzərvə yaw.

²¹ Dzəghwee ləy hwəm na, ka dzara ta dza dzar mbə məlməhi tə hidī ka Shiri lə shi ka Shilishi.

²² Ma ghala pətsa va na, niy səəkə mbəzliy nəw Yesəw tə hidī ka Zhəwde nara lə mətəsə shi gar sənara ghəshi diw.

²³ War kwemer gəgəzə nihwətiy dzəkənee gwa'a tsəgha na shiy niy fafavə ghəshi. Sa niy nə məndi: «Aya, ntsaa niy sammə ngəra'wə vay, aa ḃanavə nəfə tsa ci kaa Yesəw nana, ka gəzə kwəma Yesəw va niy dī na zamti kaa mbəzli» kə məndi niy ni.

²⁴ Dza tapə ghəshi ka mananta 'wəsa kaa Hyala tə mbərkə kwəma mənti na lə ya.

2

Njasa gha Pəl kwəmay lə nihwəti *ka kwal Yesəw mbə məlmə Zherəwzalem

¹ Ma sa mǝntee piya mǝnj lǝ fadǝy, madǝ ghǝy madinjǝy ta zhaa zhimbǝ mǝlmǝ Zherǝwzalem ghǝy lǝ Barnabasǝ. Mba'ee pǝmǝvǝ Titǝ kwasǝbǝ ghǝy.

² Ma kwǝma zhǝghǝvee va tiy zhimbǝ Zherǝwzalemǝy, sa nzana mba'a Hyala gǝzara dǝ'wǝ ghǝn tsa nzǝ ta zhee zhimbǝ. Ma sa tsǝhǝree na, dza ghǝy mba'a ghǝy basǝnjǝy kwǝtinjǝy ja'ja', ghǝy lǝ mbǝzli dikǝ dikǝ ni mbǝ nǝw Yesǝw. Mba'ee canatishi Yǝwǝn kwǝma wǝzǝ na va canshee kaa *mbǝzliy kamaa ka Zhǝwifǝ ngǝshi. Sa nzana, kala dǝ ndǝree ya jǝw dzar kwa slǝni ghǝratee niy nza, ya na nzee mbǝ ghǝra nzǝ sǝnzǝnva.

³ Ndǝ nja Titǝ tsa nza ghǝy va li shi kwa zǝrǝ kiy, ntsa *sla sla fǝ'yasa tsa naw, ndǝ ka *Gǝrekǝ na. Ya tsǝgha nzǝ na, gǝzanakǝ kwǝma ndǝ, war gha slanti fǝ'yasa, kǝw.

⁴ Ma gǝzee kwǝma va tsǝghay, sa nzana ghalabay, mba'a nihwǝti ka slasla dzǝrvǝ ghǝlambǝvashi mbǝ ghǝy ta mbǝ ghǝshiy famti njasa gwǝra ghǝy ghǝn tsa ghǝy, kala slǝkǝnjǝy nahwǝti kwǝma ghwǝla, tǝ mbǝrkǝ sa jakǝnjǝy ghǝy lǝ Yesǝw *Kǝristǝw. Mbǝzliy nǝw Yesǝw nza ghǝy, kǝ ghǝshi, tapǝ ghǝshi dzǝmbǝshi mbǝ mbǝla mbǝzli ta sla fǝ'yasa.

⁵ Na na ghǝy na, yanatishi kwǝma ghǝy ngǝshi ya jǝw tsǝtsǝ na ghǝyǝw, ta mbǝ katanj tsa Yǝwǝn kwǝma wǝzǝ na vaa nzǝyta mbǝ ghwǝy kala mbǝrǝva ma, pǝ ghǝy.

2:1 2:1-10 SlǝniKY 15:1-19   **2:1 2:1-2** 1Kwǝr 15:2; Flp 2:16;
 Barnabasǝ: SlǝniKY 4:36; Titǝ: 2Kwǝr 2:13   **2:2 2:2 2:6, 9**   **2:4**
2:4 1:7; 5:1, 13; SlǝniKY 15:1, 24; 1Kwǝr 9:21

⁶ Ghala pōtsaa canshee Yēwōn kwōma wēzō na va gōzanshee kaa mbōzli kaa mbōzli dikē dikē ni va na, kēkēra ghēpē tsahwōti ndō mbō shi ya kwōtiŋ nzō, avanay tsa' tērmbō kwōma va gha, kōw. Ma na neyey, kwōmee mbō kwōma mbōzli dikē dikē ni kwa kwōma mbōzli nee, ya war mbōzli dikē dikē niy mōni ghōshi, ya kala ghōshi na ghōshiw. Sa wana gōzee tsēghay, sa nzanay, tihōvēri mbōzli Hyala ghōnghōn ghōnghōn na nanzōw.

⁷ Mba'a ghōshi favō mbō kwōma va, Hyala sōrakōnda na dza ta gōzanshi Yēwōn kwōma wēzō na kaa *mbōzliy kamaa ka Zhōwifō, njasa niy sōranakōn na va dza ta gōzō kwōma va kaa hwōlfō ka Zhōwifō kaa Piyer kwōrakwō, kō ghōshi.

⁸ Ta na navay, a Hyala tōravōra ta nzaa ndō kwal tsa Yesōw, ta dza va mbōzliy kamaa ka Zhōwifō, njasa tōravō na va Piyer ta nza ka ndō kwal tsa Yesōw, ta dza va ka Zhōwifō.

⁹ Dzōghwa mba'a kar Zhakō lō Piyer, mba'a Zhan, ghōshi shōlhi mbō mbōzliy nōw Yesōw favō njasa mōnti Hyala wēzō hwōr tsa nzō, mba'a ndara slōni tōrōŋw na va. Mba'a ghōshi ndanōy dōvō shi, ngōŋōy lō Barnabasō, ta mbōō ci jakō tsa jakōti ghōy miy tsa ghōy li shi, ka sa kwōtiŋ tsa ta ghōra slōni ghōy. Ghōy na, ka dza ta ghōra mbō mbōzliy kamaa ka Zhōwifō, ma ghōshi na, mbō hwōlfō ghōy ghōy ka Zhōwifō nashi ki.

¹⁰ War kwōma kwōtiŋ na sa gōzanōy ghōshi,

ta dza ghøy zözə dzəkən, war zözə dzəkən kəəti mbözli kama shiy və shi mbə mbözliy nəw Yesəw mbə məlmə Zherəwzalem gwa'a tsəgha. Ava ghənzə na kwəma dīvee ta ghəra nzə sənzənva.

Ntsaa zləbavə sləni ghərati *Kəristəw na ntsaa dzaa dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa

¹¹ Ma sa səkəy Piyer dzəmbə məlmə ka Antiyəshəy, dza na mba'a mən̄ti kwəmaa təbə ma ya jəw nzə, mba'ee nabəti kwa kwəma mbözli tifa gwanashi.

¹² Sa nzanay, kwatanja war sa tsəhəy nay, mbə zəmə shi zəmə ghəshi niy nza lə ngwarməhimməə nəw Yesəw kamaa *ka Zhəwifə niy *slanti ma fə'yasa, gwanashi jakəjakə. Dzəghwa mba'a nihwəti mbözli səkəshi, sa ghwənikəshi Zhakə. Mbözli vay, ka Zhəwifəə nəw Yesəw, kala dī zlata nəw kwəma pəhəti ka Zhəwifə niy nza ghəshi. Ma sa tsəhəshi ghəshi na, kala zhini Piyer dī zəmə shiy lə ngwarməhimməə slanti ma fə'yasa va ghwəla ki, va hazləni mbözliy səkəshi va.

¹³ Ma sa nay nihwəti ka Zhəwifəə nəw Yesəw Piyer mbə mən̄i tsəgha na, bakə bakə nəfə tsa shi mən̄iy, mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə mən̄i njasa mən̄i Piyer va kwərakwə. Dzəghwa pa' lə Barnabasəy ghəshi kəsambə mbə kwəma va, ka mən̄i tsəgha nja sa shi va kwərakwə.

¹⁴ Ma sa nay ya ghəshi dzashiy dzəmbə mən̄i kwəmaa dzava ma lə Yəwən kwəma wəzə na katan̄ katan̄ kiy, ma pən̄ kaa Piyer tifa kwa

kwēma mbēzli gwanashi na: «A Piyer, ma ghay! A gha sēnay, ndē ka Zhēwifē nzee, pē gha. Sa sēkēṅa gha tikēy, mbērēkē gha niy zlata nēw na ka Zhēwifē kwēma, ka nzēy njasa nza *mbēzliy kamaa ka Zhēwifē gha niy nza. Njaa njaa zhini ghaa dī mbēla mbēzliy kamaa ka Zhēwifē dzēmbē nēw kwēma pēhēti ka Zhēwifē?» pēn ngēci.

¹⁵ Ma na na ghēyēy, ka Zhēwifē nza ghēy baw ghala sēkē tē hwēlfē ghēy. Mbēzli yakē hwēlfē mbēzliy niy nēw ma kwēma pēhanavē Hyala kaa ka Zhēwifē nza ghēyēw.

¹⁶ Ya tsēgha nzē kiy, a ghēy sēnay, ndē tībaa tsēhēy kwa kwēma Hyala kala hazlēni ma, kala war ntsaa yivē slēni ghērati Yesēw Kēristēwēw, pē ghēy. Ka mbē ndē tsēhēy kwa kwēma nzē kala hazlēni ma tē sa mēnti ndē kwēma pēhēpēhē naw. Ghēy sana sēnzēnvay, kaa Yesēw Kēristēw bānavē ghēy nēfer ghēy, ta mbē Hyalaa nighēṅēy ka mbēzliy dzēghwa kwēma nzē kala hazlēni tība. Sa mbay ghēy nēwti kwēma pēhēpēhē na naw, war sa yivē ghēy slēni ghērati Yesēw Kēristēw na gwa'a tsēgha. Sa nzanay, ndē tība mba'a mēniy ka ntsaa dzēghwa kwēma Hyala kala hazlēni tība, sa mēnti na kwēma pēhēpēhē naw.

¹⁷ Avanaṅēy sēnzēnva, ya ghēy ghēy ka Zhēwifē kiy, dzar kwa slēni Kēristēw va ghērati na pēla ghēy dzēghwa kwēma Hyala. Ma dza nihwēti mbēzliy niy, ka nēw kwēma pēhēpēhē na nza ghwēmēmē ghwēlaw, ghēnzē tsēgha

na, yəmyəm nza ghwəmmə lə hwəlfə nihwəti mbəzli ka məni *kwəma jikir na, dza ghəshiy ni. Sa nzana tsəgha na, ə nzana, na jikir na kwəma na dī Kəristəw məndiy məni shəkənaa njaa? Əŋ, əhəŋ, nava tibaw!

¹⁸ Mba'a pən zhiniy zharaa dzəmbə məni kwəma pəhəpəhə na va kama gar kəətitera kiy, ntsa jikir tsa dzee nza ghalaba nza, sa nzana, mba'ee niy zlata.

¹⁹ Ma ta na tsee ghən na, ntsa məti məti tsa nzee, va kwəma pəhəpəhə na, ghənzə pəəslitəra na. Nanay bərzi və gar zhiniy sləwara ghwəlaw, kaa Hyala na piy tsee nana. Sa nzanay, e mətira kwasəbə Kəristəw ghala pətsa danwawəgha məndi va vəgha tsəm.

²⁰ Nana kiy, yən də'wə ghən tsee piy naw, Kəristəw piy na mbə ya. Ya nimaḃa shi mənəe tikə tə hidī niy, tə zləḃa tsa zləḃavee sləni ghəratī Zəghwə Hyala mənīshee, ghəci saa dītəra tərəŋw, pa' ka zləḃavə məti tə ya.

²¹ Ma wəzə hwər tsa məntəra Hyala va lə Yesəw Kəristəwəy, ka ndəghamtee tepəw. Mba'a kə ndə gar tsəhəy kwa kwəma Hyala kala hazləni tifa, war tə sa mənti na kwəma pəhəpəhə na vay, gəmta niy dza məti Kəristəw nza ghalaba ki.

3

Ntsaa ḃanavə nəfə tsa ci kaa Hyala na saa dzaa kwəmavə piy tsaa kədī ma

---

2:19 2:19 6:14; Rm 7:6; 6:2-4   **2:20 2:20** 1:4; Zhŋ 17:23; Rm 8:10-11; 2Kwər 5:14

¹ A mbəzli ka Galatə, wa shiy mənishi nza ghwəy nja hyeler tay? A ntsaa həərətənwəya? E niy citənwəy nanzə wəzə wəzəə dzəkən Yesəw *Kəristəw tsa danwəvəgha məndi vəgha tsəm mba'a mətuy war tə ghwəy sa?

² E di dəw kwəma va ghwəy, a ghwəy zləbakəra kwətij. A nə yay: Ya *Safə tsa Hyala va dəwdəw tsa ndanwəy na ta nza ghəci lə ghwəyəy, va sa nəwti ghwəy *kwəma pəhəti Hyala va wəzə ndanwəy na tanaa, naa va sa favə ghwəy Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw Kəristəw, mba'a ghwəy zləbavə kwəma va na nə ya?

³ Wa shiy mənishi kama məhərli mbə ghən ghwəy ya jəwa? Mba'a ghwəy niy sənay, tə mbərkə bərqi ndanwəy Safə tsa Hyala dəwdəw tsa ghwəy niy mənijnwəy ka mbəzli Hyala na. Zhini ghwəy nana na, tapə dzəmbənwəy, ka di kərnə nəw nzə lə ni ghwəy bərqi, pə ghwəy na?

⁴ A ghwəy nay sənzənva kiy, gar dən səda ghəngən ghəngən səəkə Hyalaa citənwəy kwəma wəzə tsa mənti na tə ghwəy ki. War gəmta kwəma va ta nza tsəgha, pə ghwəy ki na? Tiba tepəw! Ka dza kwəma dikə na vaa mənta war gəmta tsəghaw!

⁵ Nighətiməy, a Hyala ndanwəy Safə tsa nzə dəwdəw tsa, mbə ghəra sləni madəna madəna na ghənzə dzar mbə ghwəy diba. Sa bərkə ghwəy na, sa nzana mbə nəw kwəma pəhəpəhə na va ghəyəy, va tsəgha ndanəy na, nə ghwəy na? Əhən! Tsəgha naw! Sa favə ghwəy Yəwən

kwēma wēzē naa dzəkən Yesəw Kəristəw, mba'a ghwəy zləbavə kwēma va, ndaŋwəy na.

⁶ Təkətim dzəkən *Abəraham di, njaa niy nə Zliya Hyalaa dzəkəna? A kəy, sa nzana, mba'a Abəraham banavə nəfə tsa ci kaa Hyala, va tsəgha garəti Hyala ka ntsaa dzaa dzəghwa kwēma nzə kala hazləni tifa, kə niy ni.

⁷ Ma sa nzana tsəgha ghənzə kiy, a ghwəmmə mbəə ni, ya wa ntsaa banavə nəfə tsa ci kaa Hyalay, aa zhəghəy ka zəghwə yakə Abəraham baw, pə ghwəmmə.

⁸ Ghala kwatanata gəzəkə Hyala, ma kəy: «Hwəlfə mbəzliy dzaa ndara nefer shi gwa'ay, ta mənti shi dzee ka mbəzliy dzaa dzəghwa kwēmee kala hazləni tifa» kə. Ava va tsəgha nzana, kwatanata Zliya Hyala gəzanamti Yəwən kwēma wēzə na na kaa Abəraham, ma kə ngəci na: «A Abəraham, war tə mbərkə gha dza hwəlfəhi *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə kwəməvə təfə miy» kə.

⁹ Ma Abərahaməy, aa niy banavə nəfə tsa ci kaa Hyala, na təfanati Hyala miy tsa nzə. Ava tsəgha na kwərakwə ki, ma mbəzliy dzaa banavə nefer shi kaa Hyala nja Abəraham kwərakwə kiy, war ta təfanatishi miy dza Hyalaa dza, nja Abəraham.

¹⁰ Ma na mbəzliy bərkə va, nja na ghəy dzaa tsəhəŋəy kwa kwēma Hyala kala hazləni tifa tə sa mənti ghəy kwēma pəhəti na, kə ghəshiy, mbəzli bəzla bəzla ni na ghəshi kwa kwēma

Hjala. Sa nzanay, a zliya Hyalay gēzəkē: «A Hyala bazlamti ntsaa fē ma ghēn ta mēni kwēma tsaslitim mbē zliya kwēma pēhēti Hyala va gwanata tsa nzē hēzlimē hēzlimē» kē.

¹¹ Talay, aa patsəkəvəriy dzēti ngwēla gwa'a gwa'a. Ndē tibaa mēniy gar dzēghwa kwēma Hyala kala hazlēni tiba, tē sa mēni na kwēma pēhēti naw. Sa nzanay, a Zliya Hyala gēzəkē: «Ntsaa banavē nēfē tsa ci kaa Hyalay, ghēci na saa dzaa mbay dzēghwa kwēma Hyala kala hazlēni mbē nēfē ci, ghēci na saa dza kwēmavē piy tsaa kēdi ma» kē.

¹² A ghwēmmē sēnay ki, sa banavē Hyala kwēma pēhanavē na kaa *Mēyizēy, niy nē na, ntsaa ndara nēfē tsa ci, kēw. Ma kē niy niy, war ntsaa mēni kwēma pēhētee va gwanata na saa dza piy, kē niy ni.

¹³ Ma na na ghwēmmē kiy, a Kēristēw pēliti ghēn tē ghwēmmē, mba'a mbēlantēmmē va bēzlaa niy nza kēn ghwēmmē, sa mēni ma ghwēmmē kwēma pēhēti Hyala. Dzēghwa mba'a bēzla Hyala zhēghakēnvataa dzəkēn, mba'a mēndi danwāvēgha vēgha tsēm, njasa gēzəkē Zliya Hyala va, ma kē na: «Ya wa ntsa danwāvēgha mēndi vēgha tsēm ta pēasliy, ntsa bazlamti Hyala na» kē.

¹⁴ Ma shi mēnti Yesēw Kēristēw va kwēma va ti tsēghay, war ta mbē *mbēzliy kamaa ka Zhēwifē kwēmavē tēfē miy tsa gēzanakē Hyala va kaa *Abēraham tē mbērkē slēni ci va ghēci

---

3:11 3:11 Aba 2:4; Rm 1:17; 3:20   **3:12 3:12** SlēniTaH 18:5; Rm 10:5   **3:13 3:13** Nēw 21:23; Rm 8:3; 2Kwēr 5:21   **3:14 3:14** 3:2-5; Zhēw 3:1-2

Yesəw na, mba'a ta mbə ghwəmməə kwəməvə Safə tsa Hyala va dəwdəw tsa gəzəkə na bəmmə tə sa banavə ghwəmmə nefer ghwəmmə.

Ka taŋəti kwəma gəzəkə Hyala *kwəma pəhəti naw

¹⁵ A ngwarməhiraa nəw Yesəw, e dī pəəghətəŋwəy kwəma lə kwəma sənata ghwəmmə gwanammə, sa ka məndiy məni ya hwəmba. A ghwəmmə sənay war mba'a kə mbəzli bəliti 'wəslə lə kwal tsa katanj tsa kwa jipə shiy, tsahwəti ndə tifa mba'a mbay pəlamti bəli 'wəslə tsa bəliti mbəzli va, ya ka zhiniy mətshakən nahwəti kwəmaa dzəkən tepəw.

¹⁶ Ava tsəgha na lə Hyala kwərakwə, aa niy bəliti 'wəslə lə Abəraham mbəradzə. A kə niy ni ngəciy: «E taa ndaŋa shiy, ghwəy lə jijija» kə niy niy. Gəzəkə Zliya Hyala na, kaa ngəci ghəshi lə jijihiy, kə, gar nə ghwəmmə na, ta nihwəti mbəzli daŋ na kwərakwə bəsa, pə ghwəmməw. War nja ndə kwətij na gwa'a tsəgha. Ava ghəcia Yesəw *Kəristəw ki.

¹⁷ Ma kwəma dēe na gəzaŋwəy mbə kwəma nay: A Hyala bəliti 'wəslə lə Abəraham dzəkən kwəma gəzəkə na va mananci gwa'a. Ləy hwəm piya bələkwə fafə mba'a mahkan mətəkə na, mba'a Hyala zhiniy banavə kwəma pəhəti na kaa hwəlfə Abəraham mbə dəvə *Məyizə ki. Mbay kwəma pəhəti na vaa bashamti bəli 'wəslə tsa bəliti Hyala va lə Abəraham tepəw.

¹⁸ Mba'a kə ndəə mbay kwəməvə mbəliy tə sa mənə ndə kwəmə pəhəti Hyala nzay, sa niy gəzamtə Hyala mbəli ndə dza ndəə mbəliy ghwəla kiw. Abərahām sana kiy, sa niy gəzəkə Hyala bānci shiy, va tsəgha bānavəshi na lə wəzə hwər tsa nzə.

¹⁹ Ya sa nzana tsəgha kiy, war tawa maw Hyalaa bānshi kwəmə pəhəti na kaa mbəzli kia? Ma kwəmə mətəhanakə Hyala va kwəmə pəhəti na kaa mbəzli tiy, ta mbə ndə ngəriy sənay təhəvəri na wəzə na kwəmə dī Hyala, lə na jikir na dī ma na, na. Pa' ka dzar vəghwə tsa dza ntsa mbə hwəhwə tsa Abərahām vaa səkəkə ti, nja kwəmaa niy gəzəkə na vaa dzəkən səkəkə tsa ci. Ma nza bərēci kwəmə pəhəti na va kəray ge'i ghalaba ta nza ki. Ma na kwəmə pəhəti Hyalay, ka kwal nzə niy ghwənashi na li. Dza ka kwal va mba'a ghəshi gəzānci kwəmə va kaa Məyizə, ntsa nja mətəkwal tsa kwa jipə shi lə mbəzli.

²⁰ Ya hwəmba favə ghwəmmə, mətəkwal kə mənēdi kiy, kwa jipə mbəzli gar bakə na. Əy ma ghala pətəsa gəzəkə Hyala shi dza na ta manānci kaa Abərahāməy, a ghwəmmə favə, Hyala də'wə ghən tsa nzə kwətita gəzānci na, kə mənēdi.

*Kwəmə pəhəti Hyalay, kwal gwəmə na, ta mbə ghwəmmə zləba sləni ghərati Yesəw *Kəristəw

²¹ Njaa dī kwəmə va gəzə kia? Ə njəghəzliva kwəmaa niy gəzəkə Hyala ta mənə, lə kwəmə

3:18 3:18 Rm 4:14; 11:6
SləniKY 7:38, 53; Ebr 2:2
7:13; 8:2

3:19 3:19 Rm 4:15; ka kwal Hyala:
3:20 3:20 Nəw 6:4   **3:21 3:21** Rm

pəhəti naa banavə kaa *ka Zhəwifə dī naa gəzə na? Am, tsəgha naw. War mba'a kə nəw kwəma pəhəpəhə naa mbay banavə piy kaa ndə nzay, a ndə dzaa mbay mənīy ka ntsaa dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tība lə nəw kwəma pəhəti na nza. Dzəghwa ki na, ka mbə kwəma pəhəpəhə naa mēnti tsəghaw.

²² A Zliya Hyala gəzəkə, ma kəy: «War mbə dəvə *kwəma jikir na na ya tsamaba ntsa tə hidī gwanay» kə. Ma mēnta na tsəghay, ta mbə Hyalaa mananshi kwəma gəzəkə na va mēni nzo kaa mbəzli, lə sləni ghərati Yesəw Kəristəw, sa ka ghəshi banavə nefer shi ngəci.

²³ Ma niy nza kwatəna, Yesəw Kəristəw ghwəla ta ghəra sləni ciy, mbəzli kwa dəŋw niy nza ghwəmmə va kwəma pəhəti *Məyizə, pa' vəgha vici səkə Hyalaa citəmmə kwal tsa zləbavə sləni ghərati Kəristəw.

²⁴ Va tsəgha niy mēnta kwəma pəhəti Hyala ghalaba va ghwəmmə ka ntsaa immə lə kwal tsa wəzə tsa, ta ndəghə səkə tsa Yesəw Kəristəw ki. Ma ghala pətsa ka Yesəw Kəristəw səkəy na, ka mbəzliy dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tība, ghwəmmə taa nza va Hyala sa ka ghwəmmə zləbati sləni ci va.

²⁵ Nana sa ghəramti Yesəw sləni ci kiy, a kwal ghwəniy va ghwəmmə ta zləba sləni ghərati na va. Mbəzli kwa dəŋw tsa kwəma pəhəpəhə na nza ghwəmmə ghwəlaw.

²⁶ Sa nzanay, war tə zləba tsa zləbavə

ghwøy sløni gherati Yesəw, mənıñwøy ghwøy ka ndərazhi Hyala, mbə jakə tsa jakəñwøy ghwøy lə Yesəw Kəristəw.

²⁷ Ghala pətsa mənıñwøy məndi *bateməy, ghalaba jakəñwøy ghwøy lə Kəristəw, gwanəñwøy ka ndə kwətıñ li. Dzəghwa məhərli kwətıñ na sa ghwøy li ghala pətsa va ki.

²⁸ Va tsəgha nzana, nana kiy, ghala kwa jipə mbəzliy jakəshi mbə Yesəw Kəristəw nashi ghwəla kiw. War yəm ghəshi gwanashi kwa kwəma Hyala, ya ndə ka Zhəwifə na ndə, ya ntsaa kamaa ndə ka Zhəwifə, ya ndə papa, ya ndə yaya, ya zal na, ya war mali na gwa'a.

²⁹ War kama ghwøy mbəzli mbə dəvə Kəristəwəy, mbəzli mbə hwəhwə tsa yakə *Abəraham gə ghwøy kwərakwə. Ya nimaba shi zəmə ghi gəzəkə Hyala va bānci kaa Abəraham lə hwəhwə tsa ciy, a na ghwøy bəla tıba mbə shi kwərakwə ki.

4

¹ Ma slar tsa kwəma dəe na gəzanwəyəy. Ghala mbə lə kwəma zəghwəə zaləə nza va kəghi tsa dəy, war nja mava ghala ka naa nza jəwəyəw. Ya tsəgha naa ndə zəmə ghi ta shi kəghi tsa va gwa'ay.

² Nıhwəti mbəzli ka məndiy fəy, ka sləkə, ka ndəghwə lə shi ci va shi gwa'a. Pa' tə vəghwə tsa slanati dəy ta sləkə shi ci va ghəci.

³ Ava tsəgha niy nza kwəma va lə ghwəmmə kwərakwə ki. Ghala pətsaa niy nza ghwəmmə

nja ndərazhi kwərakwə kiy, meviviyy tsəfəkwə kwa kwəma hyeler lə mbəreketi niy nza ghwəmmə.

⁴ Ma dzəghwa Hyala sa bərkəy vəghwə tsa nzə ki na, mba'a ghwənikə Zəghwə nzəə dzəghwa hwər tsa mali. Dzəghwa baw mali va yakəghwa, mba'a mənīy ka ndə nəw *kwəma pəhəpəhə na,

⁵ ta mbə ghəciy mbəərəkə mbəzliy niy nza ka mevivi nəw kwəma pəhəpəhə na. Ma nza məntəmmə ka ndərazhi Hyala ki.

⁶ Ma dza Hyala nza ghwəy va ka ndərazhi nzə ki na, mba'a ghwənikə Safə tsa Zəghwə nzəə dzəmbə nefer ghwəmmə. Safə tsa va na, ka har Hyala mbə nefer ghwəmmə: «A Di» kə.

⁷ Nana kiy, mevivi kwəma pəhəpəhə na nza ghwəyəw. Ndərazhi Hyalaa gə ghwəy nana. Njana nza ghwəy ka ndərazhi Hyala kiy, war ta bəŋwəy ni ghwəy shi zəmə ghi fənəy na kaa ndərazhi nzə dza na.

Njasa səəvərivata məhərli Pəl va kwəma ka Galatē

⁸ Niy nza mbəradzəy, niy sənata Hyala ghwəyəw, mbəreketi niy tata ghwəy, shiy kama ka Hyala katanə na niy sləkəŋwəy na tsəgha.

⁹ Nana kiy, a ghwəy sənata Hyala katanə na, mba'a ghwəy zləbavə. Awə na ghwəyəw, a Hyala zləbavəŋwəy kee ni kaa gəzə nzə. Njaa njaa zhini ghwəy zhəghətəvanəwəy ta nəw kwəma jijihīŋwəy, kama vəri ti, ghənzə saa

---

4:4 4:4-5 3:13; Zhj 1:14   4:6 4:6 Rm 8:15-16   4:7 4:7 Rm 4:13; 8:17   4:8 4:8 1Kwər 8:4-6   4:9 4:9-10 Ef 1:21; Kwəl 2:8-23   4:9 4:9 1Kwər 8:3; Kwəl 2:15

mbay maa mēnti nahwēti kwēma ya jōw nzō kia? Wa shiy mēnishi zhini ghwēy dī nza mbē dōvō niva shiy, ka mēniŋwēy mevivi shi kia?

¹⁰ Dzēghwa ghwēy mba'a ghwēy kēslimbō ghēn kēn zōzōō dzākēn nahwēti vici, ya tsahwēti tir, ya nahwēti piya, njasa niy va jijihinwēy mēni, tawam kia?

¹¹ Ma gēla kwēma vay, a bēra hazlēni, vantaa slēni ghēratee va gwanata mbē ghwēy mēnta ka sa gēmta na.

¹² A ngwarmēhiraa nōw Yesōw, ē cō'wēŋwōyee, a pō ghwēy mēntiy, sēvērīŋwōyēm mbē kwēma jiji, njasa nzee tsa. Njasa niy zlatee va kwēma jijihira *ka Zhēwifō yēn mbē ghwēy kwērakwō.

Ma yōnōy, mēntēra *kwēma jikir na ghwēy ya jōw tsōtsōw.

¹³ A ghwēy sōnay, ghala vōghwō tsaa niy gēzāŋwōy ya va Yōwēn kwēma wōzō nay, yēn gwērāpēra niy nza na.

¹⁴ Zēlghwō tsee vay, nja nighō kwēma niy nza na tō ghwēy. Dzēghwa ya tsēgha nzō kiy, niy zlara ghwēyēw, niy ndōrētēra ghwēy dībaw. A ghwēy niy ka'wētēra, tsērtsēr, njasa nzee ka *ndō kwal tsa Hyala, ya ka Yesōw *Kōristōw dō'wō ghēn tsa ci ghalāba.

¹⁵ Ghala pōtsa vay, tērēŋw niy vōshīŋwōy ghwēy. Dzēghwa nana kiy, gēla vōshi va tībaw. Ōy, wa shiy mēnishi va kia? E mbay gēzōō dzākēn ghwēy, mbala a ghwēy niy mbēō lakēmō

mətsə ghwəy ta faghwara yən mbə zəlghwə tsee va nzay, ci ghwəy lakəmə nza ghalaba, pən.

¹⁶ Naa ə mändee ka ndə mbəz tsa ghwəy nana, njana gəzanwəyee kwəma katan na shəkəna?

¹⁷ Ma mbəzliy pala kwal tsaa zhəghəvəri Yəwən kwəma wəzə na vay, kwəma mbə sa shi va ya jəwəw. War kwal tsaa təhəvəriŋwəy lə ya, ta mbə ghəshiy mbahəhwəŋwəy dzəvəgha kabaka shi gwa'a tsəgha na dī tsa dīkəvashi ghəshi va.

¹⁸ Yən kwərakwəy, e dīkəvara ta kwəma kən ghwəy nja mbəzli va, nanzə kiy, ta wəzə tsa tar kabaka ghwəy dīkəvaree na nee, ya hwəmfa nzəy, mbə pəla wəzə nzee dzar kabaka ghwəy, nzee mbə ghwəy, lə kamee mbə ghwəy gwa'a.

¹⁹ Əy ma kiy ndərazhi ya ni gaga niy, mbə sa ngəra'wə nzee dība ta kwəma kən ghwəy nja maliy nza va mbə kemahə, pa' fəca ka ghwəy mənīŋwəy nja Kəristəw.

²⁰ Jəw dəe sə fəyəmmə lə ghwəy tə pətsa kwətīŋ tsa e gəzanwəy kwəma sənzenva, ta mbə ghwəy favəw. Gwa'a gwa'a hashiree ta kwəma kən ghwəy nana nee ki.

Kwəmaa dzəkən zəghwə mava mali, lə zəghwə mali bəbə na

²¹ A nə ya ngəŋwəy di ghwəy ghwəy mbəzliy dī vaa nəw kwəma pəhanavə Hyala kaa *ka Zhəwifəy, fa favə ma ghwəy kwəma gəzəkə kwəma va tanaa, njaa?

²² Ma kə kwəma pəhəpəhə na vay: Ya' yavə *Abəraham ndərazhiy zhər bakə kwa mi'i bakə kwərakwə. Tsahwətiy kwa mava mali, *Agar slən tsa nzə. Tsahwəti na, kwa na bəbə na mali, *Sara slən tsa nzə.

²³ Ma na tsa mava va zəghwə nja Agar nanzəy, hwər tsa nzəə bəvə na, njasa ka nihwəti mi'i vaa bəvə kwərakwə. Ma na hwər tsa mali kwa bəbə nja Saray, Hyala də'wə ghən tsa nzə gəzanakə na, kwatanjata, ta bə hwər dza gha, kə ngəta, madī na ta bə.

²⁴ Ma kwəma mi'i bakə ni ni favə ghwəmmə kwəma shiy, kwəma nja kwəma fir tsaa dzəkən kwəma *sla kiri tsa slahwə Hyala bakə tsa ghənghən ghənghən lə mbəzli dī naa cimmə. Kwa taŋa *sla kiri tsa vay, mə dəlagwa har məndiy, *Shinay sla Hyala lə mbəzli. Ava ghənzə na Agar ki, mava tsa va. Ndərazhi ya na gwanashi na, mevivi ghəshi.

²⁵ Agarəy, ghənzə na dəlagwa har məndiy Shinay, tə hidī ka Arapə. Agar vay, a ghwəmmə mbəə yəməti lə məlmə Zherəwzalem ndatsə na. Sa nzana, mbəzli mbə məlmə Zherəwzalem gwanashi na, mevivi kwəma pəhəpəhə na ghəshi.

²⁶ Əy, ma na məlmə Zherəwzalem katanj na mə ghwəmə kiy, bərçi va kwəma pəhəpəhə naa dzəkənəw. Ava ghənzə na mənɣwəmmə. A ghwəmmə mbəə yəməti lə Sara kwərakwə ki.

²⁷ Sa nzanay, a Zliya Hyala gəzəkə, a kəy:

4:22 4:22 Ghava 16:15; 21:3   **4:23 4:23** Ghava 17:18-19; Rm 4:17-20; 9:7-9   **4:24 4:24** Səvəri 19:20; Gal 3:23; 4:1; 5:1; Agar: Ghava 16:1   **4:26 4:26** Ebr 12:22; ShiZhŋ 21:2   **4:27 4:27** Ezay 54:1

A jiŋa maliy sækēmaa yakē zəghwə, vəshi pə
ghaa vəshi.

War ngwəmə pə ghaa ngwəmə lala tərəŋw va
vəshi,

gha gha saa sækē maa kemahəhwə kemahə ta
ya zəghwə.

Sa nzanay, d̄aŋβa mali ndəghamtim dza naa
yakē ndərazhi kən mali kwa zal, kə mēndi.

²⁸ Ma ghwəy na ghwəy kiy ngwarməhiraa nəw
Yesəwəy, yəmyəm nza ghwəy lə *Izakə. Ka
ndərazhi Hyala mənīŋwəy ghwəy katan̄ katan̄,
shiy yakəvashi nja kwəma gəzəkə Hyala kaa
Abəraham.

²⁹ Njasa niy nzana va ghala mbəradzə,
zəghwəə yay nja ndərazhi gwa'a ni na, kala
d̄i ma mət̄sə tsaa yay dza kwa bər̄ci *Safə tsa
Hyalay, ava war tsəgha zhini kwəma vaa nəwva
sana pa' nana ki.

³⁰ Vanta kwəma gəzəkə Zliya Hyala dība, a
kəy: «Tihəkəvəri mava lə zəghwə n̄zə gwa'a. Sa
nzanay, ka dza zəghwə mavaa zəməvə ghi jakə
ghəshi lə zəghwə mali bəbə naw» kə.

³¹ Ava va tsəgha na kiy ngwarməhiraa nəw
Yesəwəy, mənimmə ghwəmmə nja ndərazhi
mava maliw. Əhəŋ, ndərazhi mali bəbə na nza
ghwəmmə.

5

*Ka nza ghwəy mevivi kwəma pəhanavə Hyala
kaa *ka Zhəwifə ma*

¹ Ghwəmmə kiy, a *Kəristəw bəkəvərimmə mbə dəvə *kwəma pəhəpəhə na ta mbə ghwəmməə gwəra ghən tsa ghwəmmə. Nana kiy, gwəməvə tə ghwəy kwəma. Ka zhini ghwəy zləba ndəə zhəghəŋwəy ta nza ghwəy ka mevivi kwəma pəhəti Hyala ghwəla ma!

² Favəm kwəma dee na gəzəŋwəy di. A nə ya ngəŋwəy yən Pələy, war mba'a pə ghwəy zləbati məndiy *slantəŋwəy fə'yasay, ghənzə tsəgha na, gəmta na məti mətiy Kəristəw va tə ghwəy.

³ Ə zhinee gəzəŋwəy kwəma va, favə tə ghwəy, ya wa ntsaa zləbati məndiy slanci fə'yasay, war ta nəw kwəma dəw kwəma pəhəti Hyala dza tsava ndə gwa'a gwa'a, dī na, lə dī ma na!

⁴ War mba'a pə ghwəy pəla kwal tsa mənīwəy ka mbəzliy dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tifa, lə nəw kwəma pəhəpəhə nay, ghalaba na, a ghwəy tihəvəriŋwəy lə Kəristəw kwərakwə ki, ndaŋ nza ghwəy kaa zhəhwər tsa Hyala va məntəŋwəy na mbə Kəristəw.

⁵ Ma ghəy na na ghəyəy, a ghəy sənay ta zhəghətəŋəy dza Hyala ka mbəzliy dzəghwa kwəma nzə kala hazləni tifa, sa zləbavə ghəy sləni ghəratī Kəristəw tə ghəy. Ava kwəma fəy ghəy ghən tsa ghəy gəzliŋə ti səvəri mbə bərçi *Safə tsa Hyala dəwdew tsa.

⁶ War mba'a kə ndə zləbavə jakəy lə Yesəw Kəristəwəy, slanti ndə fə'yasa, lə slanti ma ndə na, ghala mbə va Hyalaw. Kwəmaa gwəramti wəzə na mbə kwəma vay, zləbati sləni ghəratī

5:1 5:1 2:4; 4:5, 9; 5:3   **5:3 5:3** 3:10, 12; Rm 2:25   **5:5 5:5**
 2:16; Rm 8:23-25   **5:6 5:6** 3:28; 5:22; 6:15; Rm 4:11; 1Kwər 7:19;
 Ef 6:23

Yesəw Kəristəw tə ghwəmmə, lə dī nihwəti mbəzli kwərakwə.

⁷ Ma kwatanay, lə kwal tsa katan tsa niy ghati ghwəy zləba sləni ghəratī Yesəw Kəristəw. Sana kiy, wa ntsaa zhini vaa ngədītənwəy ta zlata nəw na katan na va kwəma kia?

⁸ Ma kwəma ngəngədīnwəy gəla mbəzli va va li tsəgha nay, sənay tə ghwəy, kwəmaa səəkə va Hyalaa harvənwəy, a ghwəy mbəə nza li naw!

⁹ Gwəmavə tə ghwəy kwəma mbə kwəma mənī ghwəy, a kə məndiy niy, cinjini manati məndi war jəwə tsətsə ka naa pəslamti shi sa gwanashi, kə məndiy ni.

¹⁰ Yən kiy, a Ndə sləkəpə gəzara kwəma mbə nəfə tsee dzəkən ghwəy, mba'ee sənay katan na, pən. Ghwəyəy ka dza ghwəy zəzəti kwəma ghəngħən lə sa zəzətee vaw. Ma na ntsaa ngədītənwəy va, ya ndə ka waba nay, ta bəsə ngwəvə dza Hyalaa dzəkən.

¹¹ Ma na nee kiy ngwarməhiraa nəw Yesəwəy, ya war tsəgha na nihwəti mbə gəzə, wa ghwəlay na Pəl mbə gəzəpə war ndə slanti na fə'yasa dza Hyala nighə ndə ka ntsaa dzəghwa kwəma nzə, kala hazləni ma kə, kə ghəshiy, dzərvəə slaslara ghəshi. Ghwəlara pən niy nza mbə gəzəpə kwəma va tsəghay, wa na kwəma sasara ghəshi va ngəra'wə ti kia? Mba'a kə ndə gar mənīy ka ntsaa dzəghwa kwəma Hyala kala hazləni tība lə *sla fə'yasa nzay, ka dza kwəma məti Yesəw vəgha tsəm zhanshi kaa mbəzli ghalabə ya war ə gəzə məndi kwəma ci nzaw.

12 Ma kwēma gēla mbēzli va vōya ta na tsee ghēnōy, shi dīkōvashi ghēshi va ta gōzanwōy, war ka sla fē'yasa, kē ghēshiy, tsē'wamti tē ghēshi gwanashi fēlghēn, lē shēpēr shi ta!

Ghēnghēn na shi sēkwa hwētēl tsa ndē ngēri ti shi, lē shi dī *Safē tsa Hyala dēwdēw tsa

13 Na na ghwōy na ghwōy kiy ngwarmēhiray, sēnay tē ghwōy, Hyala harvōhwōy naa dzēghwa kwal tsa nzē, ta gwēra ghēn tsa ghwōy ghwōy, kala slēwanwōy kwēma pēhēpēhē na ghwēla, pē ghwōy. Nanzē kiy, ēntaa ghwōy ni na, njana ndanōy na kwal tsaa gwēra ghēn tsa ghōyōy, ē dza ghōy dza ta mēmēni ya nimaba shi dī vēgha ghōy bāsa, pē ghwōy ma. ēhēn. War dī pē ghwōy dīva kwa jipē ghwōy, ka kēākēāti ghēn tsa ghwōy.

14 *Kwēma pēhēti Hyala va nē na: «Dī nihwēti mbēzli gwanashi njasa dī gha va ghēn tsa gha kwērakwē!» kōy, mba'a kē ndē nēwti kwēma va na, aa kērkamti nēw kwēma pēhēti Hyala gwanata.

15 Ma war mba'a pē ghwōy kēslimbē ghēn mbē ngwēngwēliva kwa jipē ghwōy ka i i ghēn tsa ghwōy, nja shēkwadēshiy, sēnay tē ghwōy, ta ghavē dza ghwōy zamti ghēn tsa ghwōy, mbē gēla kwēma va tsēgha, pē ghwōy.

16 Favē tē ghwōy kwēma dēe na gōzanwōy: Zlanayēm ghēn tsa ghwōy kaa Safē tsa Hyala, a ghēci cinwōy njasa ka ghwōy dza kwa kwal tsa

Hjala. Ghalaba kiy, ka dza ghwøy mēni kwēma səkwa hwətəl tsa ghwøy ti ghwəlaw.

17 Ma shi səkwa hwətəl tsa ndə ngəri ti shiy, ghəngħən na ghəshi lə ni dī Safə tsa Hjala shiy. Ni dī Safə tsa Hjala shiy kwərakwə kiy, ghəngħən ghəshi lə ni dī vəgha shiy. War ə hwəci ghəshi, ka njəghəzliva kwa jipə shi. Dzəghwa ki na, kala mbə ghwøy mēni kwēma wəzə na va dī ghwøy mēni nzə.

18 Mba'a kə Safə tsa Hjala dəwdəw tsa mbə sləwanjwəyəy, ka mbə kwēma pəhəpəhə naa zhiniy sləkətənjwəyəw.

19 Ma na ni dī vəgha shiyəy, mbəmbə na ghəshiw, avanashi: Mēni ghwərghwər, ka mēni kwēma rəfa rəfa na, lə kwēma ha'wə ha'wə na,

20 ka ta mbəreketi, ka mēni d'əfəl, lə d'anə shiy, kala dī ma kwēma nihwəti mbəzli, ka mbəz, ka hərħə, ka bə nəfəə dzəkən ndə, ka mēni gabə lə mbəzli, ka tihəva, ka mēni shiy ghəngħən nihwəti ghəshi lə nihwəti,

21 ka dī shi ndə, ka ghiva lə sa shiy ghipə, lə ka zəmə zəmə gəmgəm na va, mba'a məmēni nihwəti gəla shi tsəgha ni va. Njasa niy gəzəkənjwəy ya va kwatanay, tsəgha zhinee gəzanjwəy sənzanva ba, gəla mbəzliy mēni niva shiyəy, ka kwəməvə nzəy ghəshi tə pətsa sləkə Hyalaw.

22 Ma na ni ka Safə tsa Hjala shiy mēni səvəri mbə ndə nashi kiy, avanashi: Dīpə, vəshi, zərkə,

---

5:17 5:17 Rm 7:13-23   5:18 5:18 Rm 6:14; 7:4   5:19 5:19-21
Rm 1:28-32; 1Kwər 6:9-10; Ef 5:3-5; Kwəl 3:5-8; 1Tim 1:9-10; 2Tim
3:2-5; 1Pi 4:3; ShiZhj 22:15   5:22 5:22 Ef 5:9

sə'wa kwəma, zhəhwər, wəzə hwər, garə tē kwəma katan,

²³ wəzə nəfə, lə ndəghwə ghən va kwəma, ava tsəgha. Ma ntsaa mēni ni tsəgha ni va shiy kiy, fəti və dzar kwa kwəma pəhəpəhə na ya namabaw.

²⁴ Ma na mbəzliy ni, mbəzliy nəw Yesəw *Kəristəw nza ghəy, kə ghəshiy, a ghəshi paslanti vəgha shi lə hwətəl tsa səkwa mbə vəgha shi ta shi gəmgəm ni gwa'a, vəgha tsəm tsa pəəsliti mēndi Kəristəw.

²⁵ Ma yəwən piy tsa kwəmavə ghwəmmə tsay, Safə tsa Hyala dəwdəw tsa ndammə na. Njana nzana tsəgha kiy, zlay ghwəmmə a ghəci sləwəmmə njasa dī na.

²⁶ Ka kəli ghən ghwəmmə ma, ka bə bə nəfə ghwəmmə dzəkən nihwəti mbəzli ma, ka hərəhə ghwəmmə kwa jipə ghwəmmə dība ma, ava tsəgha.

6

Kəativam mbə kwəma kən ghwəy kwa jipə ghwəy

¹ A ngwarməhiraa nəw Yesəw, mba'a kə tsahwəti ndə mbə ghwəy mēnti *kwəma jikir na ya gəla namaba kwəma nay, kəəti pə ghwəy kəəti ntsa va, a ghəci zhəghəva va zhəghwa kwal tsa ci wəzə tsa. Ghwəy ghwəy mbəzli nza bərqi *Safə tsa Hyala va mbə kəətiy, war sahə pə

5:23 5:23 1Tim 1:9; 2Pi 1:6   5:24 5:24 2:19; 6:14; Rm 6:6; Kwəl 3:5; 1Zhj 3:6   5:25 5:25 5:16; 1Kwər 6:19; Ef 4:30   5:26 5:26 Rm 12:10; Flp 2:3   6:1 6:1 Mt 18:15; Zhk 5:19; 1Kwər 10:12

ghwøy dzaa gəzanci kwəma, lə məhərli wəzə na. A nanzə kiy, məni tə gha məhərli wəzə, gha gha ntsaa dza vaa dza ta kəəti ndə, vantaā gha dzaa zhəmbəŋa lə ghaŋayəy mbə məni kwəma ci va jikir na kwərakwə ɓa.

² Ə pə ghwøy kəəkəəti ghən tsa ghwøy mbə kwəma kən ghwøy shəndəkə na. Ghalabay, kwəma ɓanavəŋwəy *Kəristəw ta məni nzə, na sa mənti ghwøy tsəgha.

³ Mba'a kə ndə mənti ghən tsa ci, nja ma yənəy, ntsa pərɗa tsa nzee, kə, kala gar nza ghəci tsəghay, ghən tsa ciy səəti tsava ndə də'wə ghən tsa ci.

⁴ Ya wa ndəy, a kə nəwamti sləni məni na gwanata, sa wəzə na kəy, ma nza ghəci fal ghən tsa ci. Ka pəla yəmə sləni ci ghəci lə na tsahwəti ndə ma.

⁵ Sa nzanay, ya wa ndə dza naa nighəə dzəkən na kən ghən tsa ci kwəma.

⁶ Mba'a kə ndəə ɓəni kwəma Hyala kaa tsahwəti ndəy, təhə kə tsa ɓanancim va ndə kwəma Hyalaa təhə shi və wəzə ni, ghəshi lə ntsaa ɓananci kwəma va.

⁷ Ma na kwəma ɗee gəzəŋwəyəy, ka ngəɗiŋwəy kwəma ma, Hyala na nanzəy, ndə tifa gar tsabanati tsabana liw. Shi ka ndəə tsəŋwəmbə mbə hidiy, ghəshi ka ndəə məni səəkə kwamti. Tsəgha na lə ghwəmmə kwərakwə. Ya wa ndəy, ge'i lə sləni ghərahwə na dza naa kwəma zhəmə ci.

⁸ Mba'a kə ndəə məni war shi səkwa hwətəl tsa ci ti shiy, ta zay dza na mbə məni kwəma hwətəl tsa ci va kwərakwə. Ma mba'a kə ndəə məni war kwəma canci Safə tsa Hyala na, ta kwəma piy tsa kədi ma dza ndə mbə nəw kwəma canci Safə tsa Hyala va kwərakwə.

⁹ Ghənzə tsəgha kiy, məni pə ghwəmmə məni kwəma wəzə na, kala dali ma və. Sa nzana, kala dza pə ghwəmmə dalimməy, ta kwəma və zhimə ghwəmmə dza ghwəmmə, sa ka vəghwə tsa va mənuy.

¹⁰ Ava va tsəgha na kiy, ya war hwəmba kwəma və ghwəmmə kwaləy, ə pə ghwəmmə məni wəzə kaa mbəzli gwanashi. Kwatama kaa ngwarməhimmə nəw ghwəmmə Yesəw li shi.

Kwa kərnɪ ci kwəma Pəl, lə səkwpə tsa ci

¹¹ Kwa kərnɪ shi nashi ghwəy ni kiy, lə dəvee də'wə ghən tsee tsasliŋwəyshee. A ghwəy mbay sənay, ya tə bəvə bəvə tsa shi.

¹² Ma mbəzliy dīkəvashi vaa dzəmbə gəzanwəy, war ghwəy *slanti fə'yasa, kə ghəshiy, mbəzliy dī məni shiy war ta təbanshi kaa mbəzli gwa'a tsəgha na ghəshi. Ə hazlənɪ ghəshi va nəghətaa *ka Zhəwifə dzaa sanshi ngəra'wə, sa ka ghəshi ni, war kwataka mətɪ *Kəristəw vəgha tsəm dza naa mbəliti mbəzli, kə ghəshi. Va tsəgha fambə ghəshi kwəma *sla fə'yasa.

6:8 6:8 Zhŋ 3:6; 6:63; Rm 8:6, 13   **6:9 6:9** 2Tes 3:13   **6:10 6:10** Zhŋ 13:34; Rm 12:10; 13:8; 14:15; 1Kwər 8:1; vəh. 13; 2Kwər 8:7-8; Gal 5:6, 13-14; Ef 5:2; Flp 2:2; 1Tes 3:12; 4:9; 1Tim 1:5; Ebr 13:1; 2Pi 1:7   **6:11 6:11** 1Kwər 16:21   **6:12 6:12** 5:2, 11

¹³ Ma kwōma gēzee vaa dzəkən shi tsəghay, sa nzana ya ghəshi ghəshi mbəzliy slanti fə'yasa vay, ka nəw kwōma pəhanavə Hyala kaa ka Zhəwifə ghəshiw. War ta slaslantəŋwəy fə'yasa, ta mbə ghəshiy vəshi vəshi shi, ka kəli ghən tsa shi lə ghwəy, sa dza ghwəy danatishi fəti, na nashi kwōma məni ghəshi ti gwa'a tsəgha.

¹⁴ Ma na nee ta na tsee ghənəy, sə tifa ka vəshee li kala war lə kwōma məti tsa mətuy Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw tə tsəməw. War tə kwōma məti ci va mətuy nay, shi gəmshi ni nighee shiy ya nimaba shiy tikə tə hidī ni. Ma mbəzli tə hidī kwərakwə ki na, nja shi gəmshi ni ghəshi nashi ni ya va shi dee.

¹⁵ Nana ghala mətuy Yesəw ta mbəzliy, ghala mbə kar ntsaa slanti fə'yasa, lə ntsaa slanti ma va Hyalaw. War zhəghanti piy tsa ghwəmmə ka yəwən na sa dī Hyala gwa'a tsəgha.

¹⁶ Ya tsamafa ndə na ntsaa nəw gəla tsa tsəgha tsa va kwaliy, nzəyəy zərkə tsa Hyala lə wəzə hwər tsa nzə li, ghəshi lə mbəzli Hyala katan katan ni gwanashi.

¹⁷ Dza nzay, ka dzee dī ndəw səsəra məhərlee lə zhiniy dəfəw kwōma gəzamtəŋwəy ya na dībaw. Ma yənəy, ya war veviyerhi tə vəghee niy, a ghəshiy cinti kaa ndə, mava tsa Yesəw Kəristəw nzee, kə ghəshi.

¹⁸ A ngwarməhiraa nəw Yesəw, tifa kərayee, nza ghwəy nza ki, məntəŋwəy wəzə hwər tsa

---

6:14 6:14 1Kwər 1:23, 29, 31; 2:2; Gal 2:19   **6:15 6:15** 5:6; Rm 6:3-4; 2Kwər 5:17; Ef 4:24   **6:16 6:16** Cem 125:4-5   **6:17 6:17** 2Kwər 4:10   **6:18 6:18** Flp 4:23; 2Tes 3:18; 2Tim 4:22; Flm 25; ShiZhn̄ 22:21

ci Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw gwananɔwəy.
*Amin.

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən
Yesəw Kəristəw**

**Bana: Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw
Kəristəw New Testament**

Le Nouveau Testament en langue Bana du Cameroun

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bana

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

ae014872-94cd-54bc-869e-601bde2245b3